Eduskunnan ympäristövaliokunta

Eduskunnan ympäristövaliokunnan pyyntö asiantuntijalausunnosta

Asia: E 52/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje neuvoston asetuksesta eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksienvahvistamisesta vuodeksi 2025 ja asetuksen (EU) 2024/257 muuttamisesta

Lausunto

Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksikkö lausuu ainoastaan Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiöstä. Silakan ja muiden lajien kiintiöt eivät ole Pohjois-Suomen kalaviranomaisen tehtävän kannalta keskeisiä. Silakka ja kilohaili ovat tärkeitä lohen ravintokaloja, joten kiintiöitä asetettaessa näidenkin lajien menestyminen koko lohen vaellusalueella tulee huomioida varovaisuusperiaatetta noudattaen, sillä toistaiseksi syitä lohen heikkoon selviytymiseen merivaelluksen aikana ei tunneta.

Suomen lohikiintiö Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella oli vuonna 2024 16 661 kpl. Kiintiöön sisältyi 2 508 lohta kalastamatta jäänestä vuoden 2023 kiintiöstä. Suomi ei ottanut vastaan siirtoja muilta jäsenvaltioilta.

Komission ehdotus Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiöksi Suomelle vuonna 2025 on 8 989 lohta.

Ehdotuksessa Suomen kannaksi komission esitykseen todetaan, että kesän 2024 heikko lohinousu ei puolla lohikiintiöiden siirtämistä muilta jäsenvaltioilta myöskään vuonna 2025. Ensi vuonna ei myöskään käytettäisi mahdollisuutta siirtää 10 % edellisenä vuonna käyttämättä jäänestä kiintiöstä.

Vuonna 2024 kaupallisessa kalastuksessa pyydettiin 11 500 lohta eli hieman alle 70 % kiintiöstä.

Esityksen mukaan Suomen lohikiintiö pienenisi melkein 50 % vuoden 2024 toteutuneesta kiintiöstä. Esitetty kiintiö olisi n. 2 500 lohta vähemmän kuin vuoden 2024 saalis. Mikäli koko kiintiö saataisiin pyydettyä vuonna 2025, saalis pienenisi noin 20 % vuodesta 2024.

Vuonna 2024 Tornionjokeen nousi lohia noin 24 000 kpl (Luonnonvarakeskuksen Kattilakosken laskurin mukaan). Määrä on hiukan suurempi kuin 2023, mutta yli puolta pienempi kuin 2022 ja merkittävästi pienempi kuin parhaina nousuvuosina. Vuonna 2021 jokeen nousi liki 100 000 lohta. Luonnonvarakeskukselta saatujen tietojen mukaan nuorien, yhden merivuoden ikäisten lohien nousumäärä on laskenut viime vuosina, ja trendi on jatkunut kaudella 2024. Tämä viittaisi siihen, että myös lohien kokonaismäärä voi edelleen laskea eikä heikkenevää kehitystä voida sulkea pois.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060, Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

PL 115, Kalliokatu 4
87101 Kajaani

PL 86, Veteraanikatu 1
90101 Oulu

Lapin ELY-keskus mielestä komission edellisvuotta huomattavasti pienempi ehdotus kiintiöksi voidaan hyväksyä. ELY-keskus kannattaa sitä, että Suomella säilyy kansallisella tasolla mahdollisimman harkintavara päättää, otammeko siirtoja vastaan muilta jäsenvaltioilta. Nykyisessä tilanteessa kiintiötä ei kuitenkaan tule lisätä siirroilla muilta jäsenvaltioilta eikä siirtämällä kalastamatta jäänyttä kiintiötä tältä vuodelta.

Tornionjokeen kudulle nousevien lohien määrä on ollut viime vuosina huolestuttavan alhainen eikä syytä lohikannan romahdukseen tiedetä. Vaikka esitetty kiintiö hyväksyttäisiin, kansallisessa merialueen kalastuksen säätelyssä tulee väistämättä varautua siihen, että tilanteen niin vaatiessa kalastusta rajoitetaan eikä koko kiintiötä käytetä.

Lohen nousun kehittymistä voidaan arvioida kaupallisen kalastuksen alkaessa merialueen raportoitujen saaliiden perusteella ja myöhemmin seuraamalla Simojoen ja Tornionjoen nousulohien määrää. Lohikantojen erittäin heikon tilan ja epävarmuuden vuoksi on syytä pohtia kansallisia keinoja reagoida, mikäli lohikantojen tilanne näyttää odotettuakin heikommalta. Koko kiintiötä ei esimerkiksi ole välttämätöntä ottaa käyttöön kauden alussa. Tarpeelliset säädökset tilanteeseen reagoimiseksi tulee valmistella hyvissä ajoin.

Lohenkalastuksen säätelyssä tulee huomioida myös se, että lohenkalastuksen merkitys on suurin Perämeren pohjoisoissa. Lohisaaliin laskennallisesta arvosta kalastetaan noin kolmannes Lapin maakunnan alueella ja lohisaaliin osuus on lähes 80 % Lapin kaupallisen merikalastuksen saaliin arvosta. Lapin ELY-keskus tuo esille myös, että Pohjoisen Suomen lohijokien alueella kesämatkailu ja siihen liittyvät elinkeinot ovat riippuvaisia erityisesti lohen vapaa-ajan kalastuksesta ja sen säilymisestä tulevaisuudessa.

Vuosi 2023 maakunta*	lohi-saalista	lohen osuus saaliista**
Ahvenanmaa	13 %	17 %
Varsinais-Suomi	4 %	2 %
Satakunta	10 %	16 %
Pohjanmaa	26 %	11 %
Keski-Pohjanmaa	0 %	0 %
Pohjois-Pohjanmaa	15 %	8 %
Lappi	31 %	78 %
Yhteensä	100 %	12 %

* maakunta kalastajan kotipaikan mukaan

** kalastuksen saaliin arvosta poislukien silakka ja kilohaili

Laskettu Luken tilastojen perusteella

Kalatalouspäällikkö Jermi Tertsunen

Tämän lausunnon valmisteltuun ovat osallistuneet johtava kalatalousasiantuntija Jari Leskinen, johtava kalatalousasiantuntija Heikki Laitila ja kalastusbiologi Atte Juutinen.

Tämä asiakirja KEHA/69002/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/69002/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Tertsunen Jermi 24.09.2024 18:08

Esittelijä Leskinen Jari P 24.09.2024 16:32